

ΡΩΣΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΠΡΟΔΟΤΗ

ΔΟΜΑΔΕΣ όλωλης τώρα, ή πόλι ήταν κικλωμένη από τόν έχθρο, κ' έφαρουσάζε μια τρομαχτική εικόνα καταστροφής.

Οι κάτοικοι, πεινασμένοι, άγριεμένοι, κατατρομαγμένοι, όλο και γυρίζαν στους δρόμους, γιατί τά σπίτια γκρεμιζόντουσαν αδιάκοπα άπ' τις δόδες.

Τά πτώματα βρωμούσαν άθαρτα, κ' άπ' όπου και να πέρανε κανείς, δέν άκουγε παρά πληγμένους να βογγάνε, γυναίκες που μοιρολογούσαν και παιδιά που κλάιγανε από άγωνία και φόβο...

Τις νύχτες, ή πόλι έπαυνε άκόμη πιο τραγική όδη, γιατί εσθίγγανε όλα τά φώτα, και φεγγολοίους μόνο τό φρούριο άπ' τις φωτιές που άναβαν οι έχθροι για να ζεσταθούν. Κάπου-κάπου, μά γυναίκα, ντυμένη κατώμανα, γλιστραγε σάν σκά μέσ' στό σκοτάδι, κ' όλο παραμύριζαν στό πέρασμά της, ψυθιρίζοντας :

— Νάτη !..

— Ναι... Αύτη είνε...

— Αύτη !.. τί θέλει και θγαίνει;

— Άλλα πάλι δέν έλεγαν τίποτε. Μά σάν την συναντούσαν, τραβόντουσαν απότομα, σάν ν' αντίκρυθάνε κανένα συχαμένο έρπετο !..

Οι σκολοί της φράζανε τό δρόμο, και της φώναζαν :

— Παλι στους δρόμους τριγωνάς, Μόνα Ριάνα; Άν σέ ξεμπερδάμη κανένας, δέν εθθινόμαστε... Ούτε και θα τόν πάσοιμε. Αυτό να τό ξέρης...

— Αύτη έσκυβε τό κεφάλι της και τράβαγε τό δρόμο της, χωρίς να θγάλη μιλά. Χανόντανε μέσ' στό σκοτάδι, και σ' αυτά της άντηχόσαν διαστίμμες, φωνές άτελεισίας, κλάματα παιδιών, κατάρτες...

Άμορη! Τί έβγαίγε αύτη, άν ό γυός της είχε προδώσει; Αύτη τόν έμεγάλωσε με καμάρι και περηγάνεια... Τον είχε στείλει έθελοντή, είχε σφίξει την καρδιά της, και τού ευχόθηκε να πεθάνη για τόν τόπο του... Τί έβγαίγε λοιπόν ή άμορη, άν αύτός την ντρόπασε, άν έγινε προδότης; Όσοστο όλο φωνάζανε με φρίκη, μόλις την αντίκρυζαν :

— Η μάνα τού προδότη !..

Η μάνα τού προδότη, ναι... Τί σημαίνει άν δέν έβγαίγε η ίδια; Μήπως αύτη δέν τόν έφερε στη ζωή, αύτόν που γυνοάζονταν τόσο λίγο για τη ζωή των άλλων; Και τη δύναμή του, που την έστρεφε τώρα άνάτη στον τόπο του, μήπως αύτη δέν του την έδωσε, με μύριες φροντίδες και στερήσεις;

Τι αυτό, όταν την έβλεπαν να διαβαίνει σκυφτή σάν να την βάραμαν ή τύψεις, όλη ή λύσσα των νυκτιμένων στρέφονταν εναντίον της.

Άν είχε την καρδιά καθαρή, έλεγαν, άν άγαπούσε την πατρίδα, όπως όλοι της ράτσας της, δέν θάφευγε στό φως έναν προδότη...

Με δυσκολία την είχαν γλιτώσει πολλές φορές οι σκολοί από τά χέρια τού κόσμου...

Η ίδια δέν έφερε καμιά αντίσταση... Θα νόμιζε κανείς πως ήταν πρόθυμη να πληρώσει ή ίδια για τού παιδιού της τό κρίμα... Να τόν εξιλεώσει με τό δικό της μαρτύριο...

Μια νύχτα, έκει που διάβαινε μέσ' στα πτώματα, είδε σέ μά γωνιά τό δρόμο μια γυναίκα γονατισμένη κοντά στό πτώμα ενός στρατιώτη...

— Είνε άντρας σου; τη ρώτησε σιγά.

— Όχι...

— Άδελφός σου;

— Είνε γυός μου...

Βέβαια... Γυός της θάταν... Πώς δέν τό κατάλαβε ή Μόνα Ριάνα; Τού κρατούσε τό κεφάλι άγκαλισμένο, και τού ψυθιριζε γλυκόλογα σάν να μπορούσε να τ' άκούση... Γυός της ήταν...

— Σκοτώθηκε σήμερα... μοιρομύρισε νυχτιά ή γυναίκα... Άς είνε δοξαμένο τ' όνομα τού Κυρίου !..

— Δοξάζεις τό όνομα τού Θεού γιατί σκοτώσανε τό παιδί σου; ρώτησε ή Μόνα Ριάνα...

Ήταν περσιτή ή ερώτησις της. Μήπως ή ίδια δέν ήταν άπ' την ίδια περφηγή ράτσα των γυναικών, που ξέρουν πως ή ζωή που δίνουν, τότε μονάχα έχει αξία όταν μοιρη ή θυσιαστή ήρωικά και τίμια για σκοπούς μεγάλους;

— Υπάρχοντε χειρότερα πράγματα άπ' τό να σκοτωθί ένα παιδί μας στη μάχη, είτε ήσυχια ή γυναίκα. Υ π α ρ χ ε ι ή π ρ ο δ ο σ ί α. Νά, ό γυός της Ριάνας που πρόδωσε την πατρίδα, ήταν ένας άτιμος! Τέτοιες μανάδες, είνε καταραμένες...

Η Μόνα Ριάνα, έκρηψε τό πρόσωπό της μέσ' στα χέρια της, κ' έφυγε, χωρίς να πη λέξι. Τό άλλο πρωί παρουσιάστηκε στον Διοικητή και τούτε με κλάματα :

— Σκοτώστε με, άν θέλετε... Είνε δικαιομά σας. Άλλιώς, αφήστε με να φύγω... Δέν μπορώ πια να ζήσω εδώ, θα πάω κοντά του...

— Δέν είσαι υπεύθυνη για τό γυό σου, της απάντησε ό Διοικητής... Μείνε μαζί μας, και μήν τόν συλλογίσαι πια... Πες πως σκοτώθηκε... Πώς δέν υπάρχει...

— Αφήστε με να φύγω... Είμαι μάνα του... Αφήστε με...

Ο Διοικητής, άφου σκέφθηκε λίγο και συζήτησε τό πράγμα με τούς αξιωματικούς του, της έδωσε την άδεια να φύγη, και την ίδια βραδύα την σταματούσαν οι σκολοί τού φρουρίου μπροστά στις πύλες του...

Είνε πως είνε ή μάνα τού άρχηγού τους, κ' έτσι την άφησαν να πη...

— Μάνα, της είπε ό προδότης ένθ την έσφιγγε στην άγκαλιά του. Τί καλά που ήρθες !.. Τόσες μερες τώρα λογάριζα να βάλω φωτιά στη πόλι και διαστὰ πρός χάνιν σου.

— Πώς μπορείς, παιδά μου, να κάνης τη χώρα που γεννήθηκες; τόν ρώτησε έκεινή.

— Γεννήθηκα στον κόσμο, μάνα... Όπου γής, πατρίδα! Δέν λένε όπου γής και τάφος; Θέλω να δοξαστώ, μητέρα... Θέλω να καταλήξω τον κόσμο!

— Δέν μπορείς, παιδά μου, να κάνης ένα τέτοιο πράγμα. Άκόμα, κ' ή πέτρες ξέρουν τί έκαμες.

— Η πέτρες μένουν βουδές, άν δέν τις κάνουν οι άνθρωποι να μιλήσουν! Κι' εγω θέλω να κάνω και τά βουνά άκόμη να μιλάνε για μένα...

— Και οι άνθρωποι;

— Γι' αύτούς θα γίνο άθάνατος...

Η γυναίκα δέν είχε πια τίποτε... Κατάλαβαν πως ή απόφασι να κάνει τη πόλι, είχε βαθειά ριζώσει μέσα του...

Τί είχε έλλισει λοιπόν, ποτέρενη να τόν βρη; "Ισως, πως σάν την έβλεπε έτσι, γερασμένη, κουρασμένη, γεμάτη θλίψη, ίσως κάποια μυστική χορδή θα ταραζόνταν μέσα του... Ίσως ίσως τό πρόσωπό της θάβλεπε όλη τη φρίκη της πατρίδας που άγονοίσε... της πατρίδας που με δούλευε μάνα, και θα μετανόεινε...

Γιατί είνε προδοσιές και προδοσιές...

Και δέν υπάρχει πια μεγάλη άτιμία, άπ' τό να έφημισή και να κάνει μια νυκτιμένη χώρα, μια χώρα γονατισμένη, που γυρεύει έλεος.

Πούος λοιπόν της είχε άλλαξει έτσι τό παιδί της; Πούος;

...Η νύχτα ήταν ήρημη... Ο ούρανός γεμάτος άστρα. Ένα ήσυχό άεράα φύσαγε, και έκανε τα μικρά φώτα να τρεμοσβήνουν...

Μά κάτω ή πολιτεία ήταν όλοσκοτεινή... Βυθισμένη σε μια σιωπή τρομαχτική κ' άπέραντη...

Ο γυός της ήλθε κ' έκατοσε κοντά της... Δέν μιλούσε πια για δόξα... Δέν μιλούσε για τίποτε... Και ντυρόταν να πη στη μάνα του, πως τού φαινόταν στη νύχτα ή πολιτεία... Νά, τού φαινόταν σάν μά μάνα, κ' αύτη, που άποκοιμείται πνιγμένη στα κλάματα... Μά μόνο τη νύχτα είχε τέτοιες σκέψεις... Μόνο τη νύχτα...

Η μάνα του τόν άγκαλίωσε απότομα...

— Γύρε λίγο στην άγκαλιά μου, τού είπε με τρυφερότητα. Φαίνεσαι κουρασμένος. Έλα να ξεκουτηθείς, κ' αύριο μέρα τού Θεού είνε...

Αυτός έσαλώθηκε στην άγκαλιά της, κ' έγυρε τό κεφάλι του στό στήθος της.

— Σ' αγαπώ, μητέρα! ψυθιρισε... Δέν αγαπάω άλλον από σένα στον κόσμο. Έσένα και τη δόξα...

— Και τις γυναίκες δέν τις αγαπάς;

— Όχι... Βιαστικές αγάπες, άνάμεσα σε δυό μάχες... Γι' αυτό μονάχα είνε καλές... Τίποτ' άλλο...

Τό πρόσωπό του είχε χάσει τη σκληρή του έκφραση... Τά μάτια του τρεμάταξαν... Τό μέτωπό του τόνουισε όλόδροσο στό χάδι της, όπως όταν ήταν παιδάκι... Πώς μπορούσε νάχη πίσω άπ' τό μέτωπό του τέτοιες σκέψεις...

— Πές μου πως δέν έχεις πετά κακούς σκολοίς, τού μοιρομύρισε ή μάνα του.

— Όχι, μάνα. Δέν μπορώ να κάνω άλλοιώς. Άδριο θα την κάνω τη πολιτεία... Άδριο... που θάνα μερα... Γιατί τη νύχτα... Τη νύχτα με τρομάζει τό σκοτάδι... Κουταμάρες, μάνα! Μά καθώς είνε ντυμένη στη σιά ή πολιτεία... δέν ξέρω... "Ισως γιατί κ' εσύ φοράς μαύρα πάντοτε, πρόβια... Κι' ό ούρανός απάνωθε μας φαίνεται τόσο μεγάλος !.. Με πνίγει ή άστροφεγγιά, μάνα... Πότερω κ' άπ' τό σκοτάδι... Μά πη μέρα, μάνα... Δέν με γνοιάζει για τίποτε... Για τί δόξα μόνο ένδιαφέρομαι.

Η φωνή του έγινε μονότονη... Η λέξις που έβγαίμαν άργά από τά χείλια του, ήταν σωτές και κοιμένες...

Σιγά-σιγά έσβησε όλότελα ή φωνή του, και άπ' την αναπνοή του, ή μάνα του, κατάλαβε πως είχε κοιμηθί...

Τόν έσφιξε τότε στην άγκαλιά της, τόν έσφιξε και τόν κύταγε σάν χαμένη...

Ήταν τόσο όμορφος με τη στοδιά του! Τόσο όμορφος! Πάντα ήταν

Ο Μάξιμος Γκόρκυ.

ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΟΥ ΙΕΡΩΝΙΜΟΥ ΝΤΕ ΚΟΣΕΝΤΖΑ

(ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΘΡΥΛΟΣ)

Συνταγματάρχης των Δραγώνων μαρκήσιος Ιερώνιμος ντε Κοσεντζά πεταχτηκε χαρούμενος απ' το κρεβάτι του, εκείνο το πρωί. Το μεσημέρι άρχιωσε θα επισκεπτόταν τη μηνοτή του, τη θελκτική προκηπίσσα ντι Σαλέρνο. Φάτρωναε μαζί της, θάδγυαναν περλιότα κατόπι, κ' έπερτε ή μεγαλοεπετής περροίσα του γά είνε άμεμπτη, και το προσώπο του φρεσκοζυρωμένο.

Κάθισε σέ μια πολυθρόνα άντικρύ στον καθρέφτη, καιάρωσε την όμορφη και τη φρεσάδα του προσώπου του, σηκώθηκε όρθός για να δεδαωθή για τη σταβήρ λεβεντιά του κορμού του, και πάλι ξανακαθήσε κατεχωριστήμενος απ' τον έαυτο του.

Ύστερα σηκώθηκε πάλι και τράβηξε τό σκοπιό του κουδουνιού, για να είδοαίτη τον καιμαρέρη του. Ήταν πιά όρα να ντυθή.

Μά ούτε ό καιμαρέρης φάνηκε, ούτε κανένας άλλος απ' τό προσωπίκο του. Συγχρόνως, προσέγοντας καλύτερα ό συνταγματάρχης, είδε μέ κατάπληξη τον διη ήταν έτοιμος!

—Τους άρχειούς! Έκανε νά φωνάξη, μά ένα όόριστο συναίσθημα τον συγκράτησε και προήγαγε νά μή φωνάξη.

Είπε μονάχα μέσα του :

—'Αλλόκοτο κ' αυτό νά θρωό ντυμένους... Ίσως νά ντύθηκα πριν ξηρωτό, και νά μιν τό πρόθεσα καθόλου από άρηρημάδα... Όσο για τους άρχειούς του προσώπου μου, θά θρωό καιρό πιά ύστερα νά τους διορθώσω όπως τους πρέπει... Άς πιά τουσ αγαπημένη μου Μανταλένα, πού ασφαλιός θά μέ περιέχη τώρα !..

Στη σκέψη της θελκικής μηνοτής του, έρωπε τά χέρια του μέ χαρά και βρήθηκε στό όδρομο σέ λιγάκι. Σέ δέκα λεπτά της ώρας βρισκόταν κόλας στό μέγαρο της προκηπίσσης.

Άλλες κρυφές τρομάρες πεφηναν εκεί τον άναντριχιασμένο συνταγματάρχη. Ενώ ός χρες άκόμη, ήξερε τό μέγαρο αυτό πολυθρόβου, πολιτικοηπό, γεμάτο ζωή και πολυτέλεια και μεγαλείο, τόόριστος άλλόκοτα τώρα σιωπηρό, έρημό, έρειπωμένο!

Άγκομαζόντας, θρασέλιος τά σκουριασμένα κάγκελλα ένός πρηνή κηπος και τρύπωσε στό μέγαρο, σπαίνοντας τις σάπες γυλιές ένός ίσογειου παραθύρου. Μοίχλα και κλεισούρα και σκοτεινά τον χτύπησαν στον προσώπο μόλις μπήκε μέσα. Τότε... Τότε άντι νά μεγαλώση ή φρικτή του, άντίθετα φούτωνααν τά στήθη του από άγαλλιασ, σαν νά βρήθηκε έπιπέτους σέ γνώριμό του περιβάλλον!

—'Ααα! Έκανε μέ άνευοήθεια. Ξέρω πού θά την βρω τώρα... Ξέρω πού βρισκεται και μέ περιμένει, ή αγαπημένη μου!

Τά είπε φωναχτά αυτά τά λόγια, τά ένωσθε κ' ό ίδιος ότι τάλεγε, μά ή ήχο των λευνομων κ' ύγρον έκείνων διαδρόμων, του τά έστειλε πωο στα άντία του σαν γαιγισματα σκυλλιά. Άλόρησε για τό σενάν αυτό, ό συνταγματάρχης μαρκήσιος ντι Κοσεντζά, μά δέν φοβήθηκε. Δέν τρώμαζε.

Ίσα-ίσα, μέ ώφθονόμο τό λυγρό μορμιό του, χτυπώντας τά σπηνονάτα τακούνια του στις σκουριαστές πλάκες, χώθηκε στό έσωτερικο του μεγάλου πηγαίνοντας για τό γνώριμό του σαλόν. της προκηπίσσης. Σκοτεινά και μοίχλα βασίλευε εκεί. Άδιάφορος όότισσο, τράβηξε για

ώρασις, και περιήγαμος για την όμορφιά του και τη δύναμή του... Στο στήθος του κάτι γυάλισε... Τά παράσημα... Τά παράσημα του έχθρο ύ... Της προδοσίας!

Και κομνόνταν τόσο ήσυχος κ' αυτά στό στήθος !.. Περιμένοντας νά ξεμωρήσει γιά νά μη τον φοβίξη ή όδνη της χώρας πού σόλωναν τυλιγμένη στα σκοτάδια... Και περιέμενε νά ξεμωρήση για νά την πνήξη στό αμα και στις φλόγες...

Τι ήσυχια πού κομνόνταν μέ τά έχθρικά παράσημα στό στήθος !.. Τι ήσυχια πού χτυπούσε ή καρδιά του !.. Η καρδιά του πού μετρούσε ήσυχια τά δευτερόλεπτα πού διάβαιναν, κ' έκαναν πιά κοντινή την όρα της καταστροφής...

Σκέπτασε τό προσώπο του μέ τό μανδύα του, κ' ύστερα έβγαλε απ' τον κόρφο της ένα μαχαίρι. Τό σήκωσε ψηλά και τό κάρφωσε στην καρδιά του κομμωμένου...

Αυτός τινάχτηκε λίγο, σπατάρησε, και ξεψύχησε άμέσως, χτυπημένος κατάκαρδα...

Μιά μάνα ξέρε πάντα πού χτυπά ή καρδιά του παιδιού της... Τόν έξάλωσε ύστερα κατάχαμα, και τον σκέπασε όλόκληρο μέ τον μανδύα του...

Δέν είχε τη δύναμη νά τον ξανακντάξη... Σήκωσε τό μαχαίρι, μά δέν είχε τό κοράγιο νά χτυπήη κ' αυτό... Η ιδέα ότι θά χτυπώταν μέ τό όπλο πούταν θαμένο μέ τό αμα του την ξετρέλλαινε... Ήτανε μάνα...

Και γαρμίστηκε από τό κάστρο... Χτυπήθηκε από πέτρα σέ πέτρα, κ' έπεσε σκοτεινή κάτω... Πάνω στό χόμα της πατριδος, για τό όπιο θυσιάζε δ,π είχε πιά πολύτιμο στον κόσμο...

την κρεββατοκάμαρά της.

Μόλις πάτησε όμοσ στο κατώφλι, τινάχτηκε προς τά πίσω σαν νά δέχτηκε μία γροθιά κατάσθηθα. Καταμεισε στο σκοτεινο δωμάτιο ύπηρεζε ένας θωμός, στρωμένος μ' ένα σάπλο λευκό σεντόνι, κ' έπάνω στον θωμό υπήρχε ένας μεγάλος άσημένιος Έσταιρωμένος.

Έντρομος στο άντικρισμά του, ό συνταγματάρχης Ιερώνιμος ντι Κοσεντζά, απισθοζήρησε. Τό σιωπηλο και λένθμο μέγαρο δέν τον χωρούσε πιά. Άσφακτιώσε εκεί μέσα, πηγύταν, συγκλονίζονταν από φρεση άνεξηγήτη. Ουθλιάζοντας σαν σκύλλος και χειρονοιάοντας σαν τρελλός, διάβηκε τρεχάτος αίθουσες και διαδρόμους, και βρήθηκε στό όδρομο λαχανιασμένος.

Μιά νεαρή κοπέλλα στό άντικρινό σπατάκι, πότιζε τά λουλουδία της. Χαριτωμένη κ' ολόδροση, άποκηθήκε μέ χαμόγελο στον καιμαρέρη του συνταγματάρχου, ό οποίος πλησίασε κοντα της και τη ρώτησε :

—Κόρη μου, Μήπως ξέρεεις πού πήγε ή προκηπίσσα Μανταλένα ντι Σαλέρνο;... Παραξενεύομαι μά την άλήθεια πού δέν τη βρισκα στο μέγαρό της σήμερα... Ένώ, χρες άκόμη, ήταν εκεί, σήμερα λείπει κ' ή πεί άνεξηγήτη μόνωση βασίλευε στο μέγαρό της!

Η κοπέλλα κιντάζε τον συνομιλήτη της περιεργα. Έκανε μάλιστα νά μπη στο σπατάκι της χωρίς ν' άπαντήρη. Μά ύστερα από έναν έλαφρό διαταγμό, και μέ φανερή συμπόνια στη φωνή της, είπε :

—Θά γελίστε άσφαλώς, γέροντά μου. Κανένα προκηπίσσα δέν καθόταν εκεί, ούτε χρες ούτε πέρισι ούτε προτεροί... Ναι, αυτό τό μέγαρο άντηκε στην προκηρηλική οικογένεια των ντι Σαλέρνο, μά είνε άκατοήτο έδω κ' έκατόν πενήντα χρόνια... Κάποτε μάλιστα χρυσίσαμε και για οικογενειακός των τάφος... Έτα τοούλάχιστον έχω άκούσει τη γιαγιά μου νά λή πολλές φορές!

Ό μαρκήσιος δέν έβγαλε άγνα. Ένωσισε τά γόνατά του νά τρέμουν. Ούτε κ' παραξενεύθηκε πού τον άποκάλεσε ή νέα επατόβος. Το σα άλλόκοτα πού συνδανόταν εκείνη την ήμερα, ώστε αυτό δέν προσέτετε τίποτε τό παραπάνω στον τόση ταρχή του. Άλομαρέθηκε την κοπέλλα σκεπτικός, κ' έκανε νά τραβήξη προς τό δικό του μέγαρο. Περιερίωσε κόλας τώρα, διαστρώς, τρεχάτος. Μά δέν πήγαινε προς τά εκεί. Τά θήματα του τον τραβούσαν προς την άντίθετη κατεύθυνση, χωρίς ό ίδιος νά τό νοούθη, και τον πηγαιναν προς τό γαιγισκό μέ τό χωριό νεκροταφείο.

Έβρασε εκεί, νομίζοντας πως έβρασε στο μέγαρό του, και πέρασε την κλειστή ξύλινη πορτοουλο του μανδροτοίχοου χωρίς νά την ανοούξη. Ναι, πέρασε άνάμωο της σαν νά ήταν άπο αερα τό κορμιό του. Ζύγωσε ό ένα κεντάδ ο, στην πόρτα του μεγάρου του άποξ νομίζε, και διάβασε στη μαμαρινη και μαμαρινη απ' τα χρονα ταφόπετρα :

«Ενθάδε κείται

ό συνταγματάρχης μαρκήσιος Ιερώνιμος ντι Κοσεντζά

αυτόκονταρξ στις 23 Μαίου 1729.

Γαίαν έχοι έλαφράν...»

ό συνταγματάρχης μαρκήσιος Ιερώνιμος ντι Κοσεντζά

αυτόκονταρξ στις 23 Μαίου 1729.

Γαίαν έχοι έλαφράν...»

—'Α, τώρα ξέρω... θυσούμα !.. θυνηθήκε μέ σπαραγμό άνέκφραστο ό μαρκήσιος. Είμαι ένας δικολάκας! Και όγίκα, όπως κάθε χροό-νο νά συναντήσω τη μηνοτή μου... Ύψωστε, άπάλαμζε πιά τη διπλά άμαρτωλή ψυχή μου απ' την κόλασι αυτή... Έλεος, έσέ μου... Λύτρωσέ με!

Άνασάρωσε, κατόπι, μέ χέρι πούτρηκε, την ταφόπετρα και χάθηκε σαν άχνός στη μουχλιασμένη σκοτεινά του τάφου του.

Και σήμερα άκόμη στα περίχωρα της Νεαπόλεως, στην Ίταλία, πιστεύεται απ' τους χωρικούς αυτός ό θρύλος : «Ότι ό συνταγματάρχης ντι Κοσεντζά θγαίνει κάθε χροό απ' τον τάφο του και επισκέπτεται τό μέγαρο της μηνοτής του προκηπίσσης Μανταλένας ντι Σαλέρνο.

Από τιμωρία ό Θεός αναγκάζει — λένε — την ψυχή του νά μπεινη στο άνωτο πτόμα του κάθε χροό, πρώτα γιατι έξ αίτιας της άπιστίας του και της σκληρότητός του αυτοκτονήσε ή δυστυχής; μηνοτή του, κ' ύστερα γιατι άντις νά δεχθή άνδικιά τη σημάφορ του και τις τίψεις του, αυτοκτονήσε άνανδρα κ' αυτός...

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Η ζωή μας πρέπει νά είνε ολόκληρη μά άδιάκοπη δράσις και ένέρ-γεια. Για άνάταται έχοιμε στη διάθεσι μας ολόκληρη την αιωνιότητα.

***

Μην άποθαρρύνεσαι και μήν άπογοητεύεσαι ποτέ, όέ όσοιςάδοποτε περι-στεισαι. Τό μυστικό της ευτυχίας, του θριάμβου, έγκριεται στην ύπαμο-νη και την έπιμονή.